

"Mi soha nem protestáltunk semmi ellen" -

Muszty Bea és Dobay András a Quartnak

Pálinkás Szűcs Róbert [2009. február 21]

Generációk tanultak meg gitározni az először harmincegy évvel ezelőtt megjelent Folk gitáriskolából. A könyv szerzői Muszty Bea és Dobay András egykoron a magyar folk-beat meghatározói voltak, klubjukban sokan tanultak meg, ahogy ők mondják, gityózni. A hetvenes évek pop-ikonjai, az egykor Bob Dylant fordító köztársasági elnök, a KISZ és a párt mindenható urai is felbukkannak a velük készült interjúban. Meg egy kicsit Gitár János, telefonon.

Azon kezdtem el gondolkozni, hogy az a műfaj, amit elkezdtek a hetvenes években, úgy harminc, negyven évvel ezelőtt, az van-e még egyáltalán. Hogy van-e pol-beat a huszonegyedik században?

Muszty: Mi soha nem voltunk pol-beatesek. Csak abba a kategóriába raktak.

Dobay: Mi folknak neveztük el.

Muszty: Folknak hívtuk, ezért a Sebőékkal is egy kategóriába raktak bennünket. A pol-beat

ellen mindig tiltakoztunk. Huszonévesen, amikor kezdtük a közös munkát Dobayval, akkor megbeszéltük, hogy politikáról és úgymond a szerelemről nem fogunk énekelni.

Dobay: Kivéve persze a népdalokat. Az más kérdés, hogy a '70-es években minden nyitott volt, mindenki azt csinált, amit akart. Tehát hiába voltunk aranyhalakként akváriumba zárva, rettenetesen sok mindent lehetett csinálni. És akkor tombolt Nyugaton és Amerikában a nagy hippikorszak.

Muszty: Ami hozzánk jóval később gyűrűzött be.

Dobay: Azt volt az egésznek a lényege, hogy a zenéléshez ne kelljen stúdió, nem volt akkor még szintetizátor meg ilyen flancos cuccok. Volt egy szaros gitárod, és azzal arattál. Csakúgy, mint Donovan, Dylan, mindenki. Tudtál öt akkordot, és akkor egyből tudtál valamit mondani. Mert általában a szöveggel voltak a problémák, de az vitte a dolgot. De amikor bejött a posvány, ahogy a Fonográf írta nyolcvanban, onnantól ez el lett vágva.

Az itt ülünk a langyos tóban korszak. Ti hogy találtátok meg egymást?

Dobay: Együtt jártunk gimibe, egy osztályba Pécsen. Nagyon durva angol tagozat volt, heti hat órában tanultunk angolt. Hallgattuk a Luxemburgi Rádió slágerlistáit, leírtuk a nótákat, és azokat üvöltöttük. És egyszer kivettem a könyvtárból Alan Lomaxnak az Amerikai népzene példatárát. Lomax olyan, mint nekünk Kodály és Bartók. Összegyűjtött mindenféle észak-amerikai népzene, minden stílust. Olyan, mint a Pátria, mert fonográfra is vett föl az öreg. És egyszerűen elképesztő jó nóták vannak benne. Ír, skót, angol és persze az európai bevándorlók népzeneje. Lomax mondta, hogy az USA egy nagy olvasztótégely, "melting pot". Ebből a nagy keveredésből lett aztán a bluegrass meg a country az Appalache-hegységben, és ez egész le lett öntve feketével, a fekete zenével, ami nélkül amerikai zene nem létezne. Se rock, semmi. Hihetetlen izgalmas volt. És kiderült, hogy a Beatles, úristen, az egész Help album egy countrylemez. De a nyálas countryt már akkor is utáltuk. Az olyan, mint az olcsó, ócska magyar nóta.

Na ja, de Amerikában a rádióadók hetven százaléka countryzenét játszik.

Dobay: Így van, nekik ez kell. De tudod, hogy náluk még a klotyóban is amerikai zászló van. Ők roppantul büszkék arra, hogy amerikaiak, legyenek egyébként bármilyen csórók. Ott rohad egy lakókocsiban, de abban is büszke arra, hogy ő amerikai.

És azt honnan tudtátok, hogy milyen a jó country? Hogy melyik a jó?

Dobay: Mi klasszikus zenén nevelkedtünk, a Muszty hegedült, én meg zongoráztam. Ő konziba is járt. Imádtuk Bachot, de amikor bejöttek a bécsi klasszikusok a három, négy hangzattal, az olyan volt, mint a hetvenes évek után a diszkókorszak. Mozart is gyártott már sorozatban, mert kellett neki a pénz erre-arra. Beethoven megvariálta egy kicsit, de össze nem lehet hasonlítani azzal, amit Bachék a fuga művészetével megalkottak.

Muszty: Én Bachból írtam az orosz nyelvű diplomámat, mert angol-orosz szakon végeztem a

bölcsészkaron. Kitaláltam, és gyönyörűen kimutattam, hogy hogyan jelenik meg a zenei ellenpont szerkesztés Dosztojevszkij kisregényeiben. Dosztojevszkij építész volt. És ugyanazok a funkciók működtek a barokkban a zenében, az építészetben, mindenben. A mellékkápolnák is ugyanúgy élnek, külön egységként is fölfoghatók, de egybefogja őket a főhajó. Ugyanez van a zenénél. Van egy fődallam, de bármilyen mellékdallam önállóan is megállja a helyét. És ezt egy fűgában úgy összekeverni, ahogy azt Bach csinálta, ahhoz iszonyatos gógyi kellett. Én nagyon sok Bachot hegedültem, aminek igen jó hasznát vettem a countryzenében. Mármost a bluegrassban, amit én játszottam.

Countryt játszott az Amerika Hangja?

Muszty: Nem, nem. Amit lehetett hallgatni, az a Szabad Európán a Cseke László volt, meg a Rádió Luxemburg.

Dobay: Gimnázium alatt én a Luxemburgról írtam le mindent. Ott ültem egész éjjel, mert akkor óránként ismételték a listát. Az első hallgatásnál leszolemizáltam a dalokat, a She Loves You-t meg a többi. Aztán megint meghallgattam, ráírtam az akkordokat, és másnap már nyomtam a suliban. Amiből föl is tudtunk venni magnóra, az már később, a Cseke műsora volt. De countryt nem hallgattunk. Amikor először csináltunk olyan nótákat, olyan Appalache-hegységbelit, ír hegedűvel, akkor közölte a zenei szerkesztő a rádióban, hogy vegyük tudomásul, a vasfüggönyön túl nem létezik népdal.

Muszty: Amire én meg azt mondtam, hogy már miért lenne ez vasfüggönyön túli, amikor ez egy eredeti szerb népdal. Azt mondták, ja, tényleg.

Dobay: És ezt fölvtették és lejátszották a tévében. Ennyire gyöpösek voltak. Egyedül Paul Robesont engedték be, mert abban zúg a folyó, a bendzsó remeg, és sírnak a négerek, mert verik őket a gonosz amerikai imperialisták. A country tiltott dolog volt, amikor bejöttünk vele, nagyon sok bajunk lett. Mindenki osztályidegennek vette. Ezért csináltunk mi a gimnáziumban egy spirituálé-együttest, mert azt elfogadták, mert ők el voltak nyomva.

Muszty: Írtunk pofátlan módon Pete Seegernek egy levelet, hogy bendzsót akarunk csinálni. Máig megvan a képeslap, amit küldött, és hozzá küldte a saját bendzsóiskoláját, amiben az is benne van, hogyan csináljunk magunknak otthon bendzsót.

Dobay: És aztán egyetemistaként csináltam egy öthúros bendzsót egy hathúros gitár-bendzsóból. Az volt Magyarországon az első. Arattam vele. Amikor Szörényiék beleszerettek a countryba, és indult a Fonográf, akkor még nem voltak még ilyen hangszerek. Amikor meghallották az öthúros bendzsót, nem hitték el, hogy én csináltam.

Muszty: És azt sem, hogy mi egy gitáron, a háromujjas technikával le tudjuk játszani azt, amit ők kettőn produkálnak. Jóban voltunk, mondtam nekik, hogy ne vacakoljanak, és megmutattuk, hogy kell így játszani.

Dobay: Tulajdonképpen az egész Gitáriskola könyvet erre az amerikai technikára szerettük volna építeni, mert ez nálunk nem volt. Aztán kiderült, hogy másik gitáriskola sincs, csak a

klasszikus.

Muszty: Úgy kezdődött, hogy az Ifjúsági Magazin főszerkesztője megrendelt tőlünk egy ötrészes gitáriskola-sorozatot a lapnak. Én lekottáztam, hogy hogyan gitározunk, és írtunk közösen szöveget hozzá. Minden hónapban volt egy dupla oldalunk a lapban.

Milyen dalokat írtatok bele?

Dobay: Magyar népdalokat. A Folk gitáriskolában is gyakorlatilag csak az van.

Muszty: Teljesen hasunkra ütve írtuk meg a könyvet. Amikor a diplomámat írtam, azzal együtt szépen kottáztuk a Gitáriskolát, és írtuk hozzá a szövegeket. Amikor megvolt, bevittük a Zeneműkiadóhoz. Rögtön a főnökhöz mentünk, aki azt mondta, hogy trallala, ennek nyomdában a helye. Van ugyan még egy elfogadó bizottság, de azzal mi ne törődjünk, ő ezt átveri. Még mondott ezt-azt, hogy mit írjunk bele, azt seperc megcsináltuk.

Dobay: Abban már volt Beatles meg Illés. Az utcánt beleraktuk.

Muszty: Nem raktuk bele.

Dobay: Előhozzam? Benne van.

Muszty: Illés van benne, de angol nyelvű dal nincs.

Dobay: Egy-két Beatles van benne. Mindjárt előhozom a sárgát. [Sárga borítójú az első kiadás - a szerk.]

Muszty: Hozd elő a sárgát, de megesküszöm, hogy nincs benne...

Szerintem sincs. Az Illéstől a Kugli van benne.

Muszty: Dühített bennünket, hogy Magyarországon, ha valaki nem olyan kitartó, mint mi, hogy bombázza könyvekért az amerikai kiadókat, mert ezt a stílus meg akarja tanulni, akkor bajban van, és sokkal egyszerűbb dolga lenne, ha volna ehhez könyv. Elhatároztuk, hogy az összes kinti könyv hibáit kijavítva átrakjuk azt magyar viszonylatra. Tehát tíz külföldi gitáriskolából a saját ízlésünk szerint csináltunk egyet.

Dobay: Tulajdonképpen Amerikában is Kodály-módszer alapon, tehát népzenei alapon tanítanak gitárt. Írtunk kiadóknak, hogy szegény magyarok vagyunk, nincs valutánk, de érdekel bennünket a zenéjük. És folyamatosan kaptunk kintről könyveket, 40-50 dollárnyi értékben, ami nagyon nagy pénz volt akkor. Pete Seeger is küldött könyveket, és azt kérte, hogy próbáljuk meg az öthúros bendzsót magyar népzenehez felhasználni.

Muszty: Beadtuk a kéziratot, vártunk, de nem történt semmi. Egy idő után kaptunk egy levelet,

hogy fáradjunk be a Zeneműkiadóhoz, boldogan mentünk, egyenes derékkal. Aztán jött a hidegzuhany, mert egy ember azzal fogadott bennünket, hogy nem lesz könyv. Kérdeztük, hogy miért nem, hiszen a főnökük rendelte meg. Mondta, hogy volt erről egy bizottsági ülés, és hogy legyünk türelmesek, ő is tíz évig várt, míg a tangóharmonika-iskolája megjelent. Mondtuk, hogy ez bennünket igencsak hidegen hagy. Kiderült, hogy Szendrey-Karper László azt mondta a bizottsági ülésen, hogy Magyarországon csak ő írhat Gitáriskolát.

Dobay: És hogy ilyen tegeződős, fotós, imperialista-föllazító dolgot nem engedélyezhet az ifjúságnak. Ment ez az akkor sztenderd duma.

Muszty: Mi lettünk volna vele egy műsorban, de aztán ebből bennünket kiváгатott. Mert mi élőben játszottunk, ő meg csak playbackelt, nem mert ott a közönség előtt előadni. Pedig nagyon jól gitározott. De nem akart elismerni a klasszikus gitáron kívül mást.

Dobay: Abban a műsorban ott volt még Kurtág Gyuri is. [Kurtág később a Spions, az első magyar punkzenekar egyik alapítója - a szerk.] Mi nyomtuk a Mississipp-delta bluesokat, Kurtág meg a Jimi Hendrixet. Őt az apja miatt nem rúghatta ki Szendrey-Karper. De amikor mi fölraktuk az első capo-t [gitárnyak-szorító, a szerk.], akkor teljesen elájult, becsapta a stúdióajtót, és otthagyt bennünket, pedig ott ült a közönség, volt minden.

Muszty: Miközben pakoltuk a hangszereket, hallottuk, hogy őrjöngött, amiért ezekkel a dilettánsokkal hozzák össze őt egy műsorban. Szegény szerkesztő mondta, hogy különböző stílusokat akarta megmutatni, hogy ilyen is van. Aztán meg nekünk mondta, hogy bocsi, a pénzeket megkapjátok, de ki lesztek vágva a műsorból.

Szendrey-Karpernek mitől volt ekkora hatalma?

Dobay: Mert ő hozta be a gitárt. Ez nagyon becsülendő dolog, de ő a spanyol vonalat hozta be. A klasszikus spanyol gitárt, amit nem lehetett politikailag támadni, hiszen az egész Spanyolország meg Latin-Amerika gitározik. Az, hogy a gitár egyáltalán bekerülhetett a Zeneakadémiára, az neki köszönhető. Csak ő emellett kiirtott maga mellől minden mást. Ebben a kis országban elég egy kakas a szűk szemétdombon, valószínűleg így gondolkodott. Ott tolt ki velünk. ahol tudott. És emiatt állt le a Gitáriskola, a könyv kiadása. Aztán Sebő Feri javasolta, hogy menjünk el segítségért Vitányi Ivánhoz. Ő volt akkor a Népművelési Intézet igazgatója, pártember kulturális vonalon.

Muszty: Bevittük Vitányinak, aki egy éjszaka alatt elolvasta a Gitáriskolát, és azt mondta, hogy ezt ki kell adni. Nincs kecmec, ez egy hiánypótló dolog Magyarországon, ilyen még nem volt. Boldogok voltunk, aztán mégis öt hétig állt a munka vele a nyomdában. Mindig rájuk szoltunk, hogy mi van már.

Vitányi is kevés volt hozzá?

Muszty: Kevés. Azt mondták, hogy a minisztériumtól olyan sok megrendelés van, hogy nem győzik. Akkor fölmentünk az aktuális miniszterhez, és kihallgatást kértünk. Így fél éven belül meglett a Gitáriskola, kinyomtatva, ahogy akartuk.

Dobay: Valami szörnyű tipográfiával, papírpazarló módon.

Muszty: Amikor már egy kicsit szabadabb lett a légkör, akkor már mondhattuk azt, hogy nem engedélyezzük az utánnyomást. Mert így egy fillért nem kaptunk érte, és mert át akartuk egy kicsit írni. Akkor már tudtunk belerakni Beatlesek, és kaptunk egy minimális jogdíjat.

Dobay: Fejenként 3000 forintot.

De, mondjuk, utazhattatok fesztiválokra...

Dobay: Akkor már szabadok voltunk, de csak később tudtuk meg, hogy mi ennek az ára. Az NDK-ban voltak ezek a Politische Lieder, Rote Lieder fesztiválok, ahol mi játszottunk, többek között a Pletykázó vénasszonyokat. Marha nagy sikerünk volt.

Muszty: Eljátszottuk amerikai stílusban Weöres Sándor versét. Akkor és ott mi képviseltük Magyarországot. De voltak ott franciák, angolok, írek, amerikaiak, minden náció, tényleg világjellegű fesztivál volt.

Dobay: Nézd, ők nyugati kommunistáknak, ahogy akkor mondták, haladó baloldalinak vallották magukat. Más volt ennek a szónak akkor a jelentése. Aztán amikor Mao összeveszett Hruscsovval, jöttek a balhék, és megkezdődött a szakadás. Akkor még mindenki hívő szocialista volt.

Muszty: Addig volt hívő, amíg el nem jött a Szovjetunióba egy ottani fesztiválra.

Ti is azok voltatok?

Muszty: Nem. Ezeket a fellépéseket kötelező gyakorlatnak vettük. Mi nem írtunk politikai dalokat.

Azért az igazán haladó baloldaliak jó része a forradalom leverése után leszámolt ezzel az eszmével. Ti mit gondoltatok '56-ról?

Dobay: Figyelj, '56 az más volt. Akkoriban még nem az volt '56-nak a megítélése, mint ami ma. Az egész Magyarország egy nagy összekacsintás volt. Akkor az erdélyi gyerek, aki később miniszterelnök volt, a Medgyessy meg tudta azt csinálni, hogy Moszkva háta mögött '82-ben elintézte a kétszázkilencvenmillió dolláros amerikai hitelt, mert hogy titokban beléptünk az IMF-be. Ez hihetetlen volt a szocialista táborban, és ez jellemezte az egész Magyarországot. Jöttek nekünk is azzal, ugorjatok ki Moszkvába fellépni. És hiába mondtam, hogy bazmeg, ötven gyerekműsor van lekötve a a gyereknapi, nem volt mese, ki kellett menni. Mindenki tudta, miről van szó, és igazán senki nem feküdt le a nagy szovjet-orosz eszmének. Összetartás volt, még a kis berkeken belül is. A KISZ sem volt olyan komoly. Hozták nekem a koszorús érdemrendet, mondom, hogy nem vagyok KISZ-tag, azt mondja a titkár, csak csendben, ne mondd el senkinek, nem kell ezt tudni. Adunk hozzá 15 rongyot.

Muszty: 10 rongyot. Fejenként ötöt.

Dobay: Tehát ezt abszolút senki nem vette komolyan. Szabad szájjal dumáltunk egymás között.

Muszty: Soha nem politizáltunk, csak úgy, hogy vicceket meséltünk.

Magyarországon addig támogatták a pol-beatet, amíg a négerverő imperialistákról szóltak a dalok meg arról, hogy ki ölte meg Kennedyt. Aztán rájöttek, hogy nem szerencsés, ha az emberek önállóan beszélnek és gondolkodnak.

Dobay: Visszajára fordult. Itthon hiába nevezték ezt pol-beatnek, ezt a műfajt eredetileg protest songnak hívták. És mi ellen protestált? Hát az anyádba menj, te rohadt rezsim, Nixon, bárki, ők a vietnami háborújuk ellen kiabáltak. Óhatatlanul is előjött, hogy ezek a gyerekek, a Gerilla zenekar, akik innen szidták az amerikai kormányt, elkezdtek azt is, hogy Umblav tu phenye, Se pénze, se kenyere - a cigányok sorsára érve. És ahogy a magyar viszonyokra elkezdődött ez a protestálás, leépítették az egészet azonnal.

Muszty: Mi soha nem protestáltunk semmi ellen. Zenésítettük a verseinket, a hülye dilis szövegeinket, jött a Főtt tojás blues meg a Szalmonella blues.

A Moncadával mi lett végül? Ők vannak még?

Muszty: Vannak, most néztük a neten, hogy lazább lett a kubai telekommunikáció.

Dobay: Velük először egy rockfesztiválon találkoztunk, és utána volt egy kéthetes NDK-turné, busszal. Hihetetlen jó banda jött össze, és rettenetes helyeken kellett játszani. Borzasztó, olajos padlós klubokban. De az NDK-ban akkor minden külföldit szeretett a közönség. Örültek, hogy nyugati embert látnak.

Muszty: Nekik még mi is nyugatinak számítottunk.

Dobay: Volt azon a turnén olasz, francia, amerikai zenész, protestsongosok. A németek meg teljesen el voltak ájulva, és tökmindegy volt, mit játszottál, a lényeg, hogy más volt, mint ami náluk ment. Összehaverkódtunk a kubaiakkal, és éjszakánként együtt üvöltöttük az összes Beatlest, kicseréltük a "sit" szavakat "shit"-re, énekeltük a "Shitting" in an english garden-t [az I Am The Walrus című számból], és halálra röhögtük magunkat. Persze a színpadon ők is kubai dalokat nyomtak, meg ugye a Guantanamerát.

Amit Haraszi Miklós fordított le magyarra.

Dobay: Nem volt szabad odaírnunk az első időkben a Gitáriskolába, hogy Haraszi Miklós fordította ezeket a verseket. Annyira a listán volt Haraszi.

Muszty: Egyszer eljött a Moncada Magyarországra koncertturnét tartani, és megkerestek bennünket. Kísértük őket fellépésekre, gyárakba, ha volt időnk, egyikünk állandóan velük volt.

Eljöttek hozzánk is. Ott hülyültünk, és egyszer csak előhúztak egy hangszert, hogy tudjuk-e, mi ez? Mondtuk, hogy persze, ez a tres, nálatok láttuk. [Kubai pengetős hangszer.

Jellegzetessége, hogy a gitártól eltérően nem hat húrja, hanem három húrpárja van - a szerk.]

Kiderült, hogy egész Európán áthurcolták, mert nekünk vették Kubában.

Dobay: Ajándékba hozták. És mondták, hogy lesz Kubában a VIT (Világifjúsági Találkozó), és nem akarunk-e kimenni. Mondtuk, hogy dehogynem.

Muszty: Ez '78-ban volt, akkor volt a Ki mit tud? is, annak a győztese is mentek. Koncz Zsuzsák meg az összes haver.

Dobay: És akkor jöttek a levelek Raúl Castrótól, egy ment a KISZ-bizottságba, egy meg hozzánk, hogy kedves Muszty-Dobay, meghívom önöket személyesen, satöbbi, aláírás, Raúl Castro. Vártuk, hogy majd szólnak a KISZ-től, hogy mi lesz, de nem történt semmi. Akkor bementünk Pándi Andráshoz, Pándi elvtárshoz, aki egy marha jó fej volt. Azt mondja, gyerekek, itt van a levél a Raúl Castrótól, nagyon tiszteletben tartjuk, de az a baj, hogy - kinyitotta a szekrényt, elővett egy paksamétát - ennyi feljegyzés van rólatok, ezért nem mehettek. Mondom, mi a szar ez? Mit csináltunk? Azt mondja, ingyen tanítotok a VÁZA klubban mindenféle hangszereket, "nem jó" költők verseit elemeztetek. Mondom, hát örüljenek neki, hogy nem kell fizetni, örüljön a KISZ. Azt mondja, erdélyi költők megzenésítésében nincs semmi. De a feljegyzésekben az is benne van, hogy mennyi konyakot ivott meg Muszty Bulgáriában egy helyi párttitkárral.

Muszty: Hát mert ő is unatkozott, meg én is.

Dobay: Kérdeztem ki volt a téglá? Azt mondta, nem mondhatom meg, mert azt tilos, de a tisztesség kedvéért: az, aki szintén nem fog menni Kubába. Ha nagyon kíváncsiak vagytok rá, itt ül az előszobában, és állásinterjúra vár, mert mindenáron a KISZ-ben akar fix állást.

Kimentünk, mondom, szia, Boros Lajos, a k* anyád. Utána mi már nem találkoztunk.

Múltkor a Tiloson ment egy dal, a When The Fuehrer Says. Ez egy negyvenes évekbeli Donald kacsás rajzfilmben szereplő dal, amit ti Benkóékkel közösen dolgoztatok át.

Muszty: '75-ben, a győzelem napjára, a világháború végének harmincéves évfordulóra készült egy műsor. Adtak nekünk dalokat, hogy mivel tudunk angolul és értünk az amerikai zenéhez, fordítsuk le ezeket és adjuk ki. Akkor még nem nagyon fordítottunk, és nagyon bátortalanul álltunk neki. Aztán eszünkbe jutott, hogy összeszövetkezünk Göncz Árpival, mert neki állati jó szófordulatai vannak, mi meg majd gatyába rázzuk. Közösen csináltuk, ő csinált egy nyersfordítást, mi fölmentünk hozzá, egyeztettük, és zenére gatyába ráztuk. Egyet kért, hogy az ő neve ne szerepeljen, mert akkor nekünk is végünk.

Dobay: És akkor nem engedik ki Csehszlovákiába, pedig ez volt az álma. Azt mondta, nehogy odaírjuk, mert úgy néz ki, hogy most kimehet.

Muszty: Volt olyan dal, amelyikben csak egy-két szó maradt az övé, de maradt az ötlet, tehát megadta, hogy mit lehetne csinálni. Bob Dylantól a Playboys And Playgirlsre nem volt ötletünk,

és Árpi találta ki a belvár fiúk, belvár lányok kifejezést. Amikor ezt kitalálta, mondtuk, hogy nem kell tovább fordítania. A tévétől négyezer forintot kaptunk a fordításért. Elvittük neki a felét, de nem akarta elfogadni. Mondtuk neki, hogy te is dolgoztál rajta, neked négy gyereked van, nekünk nincs. Akkor még nem volt.

Dobay: Aztán megegyeztünk, és vörösboroztunk.

És honnan volt az ismeretség?

Muszty: Mi a Szemes Marival turnéztunk, aki egy színésznő, és nagyon jó csaj volt. Állandóan jártunk a bemutatóira. Hogy korrekten elmondjuk, hogy mi az, ami tetszik és mi az, ami nem.

Dobay: Volt egy önálló estje, ahol mi voltunk a zenei betét. Ezzel végigjártuk Magyarországot. Versmegzenésítéseket és saját dalokat játszottunk. Aztán egyszer fölmentünk hozzá viszkizni, és Árpi bácsi ott állt és rendezgette a könyveit.

Muszty: Mondom, jé, az összes kedvenc könyvem itt van! Azt mondja, ne hülyéskedj, az összeset én fordítottam. Nem beszélt szépen angolul, mert a börtönben tanult könyvekből, viszont hihetetlen nagy szókincse van.

A Gyűrűk Urát is ő fordította.

Dobay: Igen, mondta is, hogy el ne olvassátok, mert nagyon vastag.

Muszty: Mondtam, Árpikám, én a 100. oldalig bírtam...

Nyugatra mikor jutottatok ki?

Dobay: A nyolcvanas évek elején mentünk ki először. Akkor már nagyon szabad volt a légkör, és lehetett a koncertirodán keresztül lekötöni nyugati fellépést. Az volt a technika, hogy ha mondjuk kedden volt egy fellépésünk Münchenben, akkor kellett a meghívólevél, és kellett utána egy másik fellépést kiírni egy héttel későbbre. Ha így kettőt bevallottunk, akkor egy hétig kint lehettünk. Mert egyébként vissza kellett jönni fellépés után másnap.

Kint mit játszottatok?

Dobay: Ugyanazt, amit itthon, csak angolul. Countryt, bluegrasst, mindenfélét. A saját nótáinkat lefordítottuk angolra, és rengeteg sztenderd meg nem sztenderd amerikai népzenei stílust játszottunk.

A világ mára elment a folk-beat mellett?

Muszty: A világon nem volt folk-beat.

Akkor másképp kérdezem. Ti elég jól pörögtetek a '70-es évek közepén, egész a '70-es évek végéig, aztán meg nem.

Dobay: Persze, akkor ez volt a hippikorszak, kész, az lezárult, aztán jött a konszolidáció.

Kitaláltatok, hogy elüzletesedik a popzene és hogy ebben nem akartok részt venni.

Muszty: Nem, nem is akartunk. Nem is tudtunk volna.

Mit kellett volna változtatni?

Dobay: Át kellett volna állni. Fölvenni egy basszgitárost, bevenni dobos, szintetizátort és átállni egyszerűbb dolgokra. De Erdős Péter megmondta, hogy Magyarországnak elég egy entellektüel, az meg már van, a Koncz. A Csepregi Éva volt neki a jó, meg a Szűcs Judit. Diszkókirálynőkből elviselt kettőt-hármat az ország. Akkor már lezárult ez a nagy hármas, Koncz, Kovács Kati, Zalatnay Cini. Zalatnay fantasztikusan énekelt mindig. A Hol jár az eszemtől még ma is lúdbőrös leszek. Kovács Katiról nem is kell mondani, neki olyan nótákat írt a Levente meg a Presserék, hogy ment a Kati. Koncz Zsuzsát végigvitték Bródyék, és ez neki egy isteni adomány volt. Ugyanúgy a Marianne Faithfull mögött is ott állt a Rolling vagy a McCartney.

Muszty: A '70-es években nekünk nagyon jól ment a szekér előadói szempontból, egészen '78-ig. Aztán beleuntunk, és ketten akartunk maradni nyugiban. Akkor mi már párhuzamosan írtuk a rádiójátékokat.

Dobay: Meg kimentünk turnézni. Egy hónapig voltunk egy müncheni bárban, ahol két és fél óra angol nyelvű műsorunk volt, három szünettel. Végigénekeltek, hülyültek meg viccelődtek angolul. Aztán meghívtak bennünket egész nyárra. De vissza kellett jönnünk, mert az Erdős Péter azt ígérte, hogy csinál nekünk lp-t. Hazajöttünk és angol nyelvű lemezt akartunk csinálni. De az Erdős jobb keze, nem mondom meg a nevét, elsüllyesztette az anyagot egy fiókba. Csak gyereklemezt volt hajlandó megjelentetni. Az volt az egyetlen és utolsó alkalom, hogy kint maradtunk volna, mert annyira jó volt kint. Hazajöttünk a potyára. És lett a nagy vegetáció.

És amikor eldöntöttétek azt, hogy ebbe nem szálltok be, akkor mi jött utána?

Muszty: Egyetemeken játszottunk, rengeteg gyerekműsort csináltunk, és állandóan fejlesztettük a Gitáriskolát. Rádiójátékokat meg színdarabokat írtunk.

Dobay: Onnantól már csak gyerekműsort csináltunk. Folyamatosan kezdett elhülyülni a közönség, de súlyos szinten. Amíg előtte tisztelettel végighallgattak egy Donovant, Simon And Garfunkelt, bármit, lehetett énekelni angolul, halálos csendben végighallgatták a hosszú versmegzenésítéseket, addigra már ez egyre ritkább volt. Az egyetemeken is hülyültek, ahogy egyre nagyobb lett a jólét. Ahogy bejött a jólét, elmentek máshova, szívtak.

Muszty: Mi meg soha nem szívtunk.

Dobay: Akkor átálltunk, és csak gyerekműsorokat csináltunk. Aztán azzal is leálltunk tíz éve.

Muszty: Mondtam, hogy ennek vége, daloskönyveket fogunk írni. Saját kezünkbe vettük a Gitáriskolát és mindenféle kiadványunkat. Most már csak saját hasznunkra dolgozunk. Kiderült, hogy korábban mi a bevételből csak 2-3 százalékot kaptunk. Most marad nekünk 20-30, ami nem rossz. Így lett tőkénk arra, hogy megcsináljuk a gyakorló daloskönyveket, hogy a gyerekek megint kezdjenek el gitározni. És jött a Csalamádé 1, így tovább, ma már a negyediknél tartunk. Ehhez nyolcszáz nótát kellett lekottázni, gitárra átrakni. És ahhoz, hogy legyen nyolcszáz, ahhoz ötezer dalt kellett meghallgatni. Ezért aztán mostanában nem akarunk zenét hallgatni és kottát olvasni.

Dobay: A gitárosok meg írják mailben, hogy mit szeretnének még a daloskönyvbe. Hogy legyen a Csalamádében a gyerekek MC Hawer meg a Tekknő. Meg nyafognak, hogy kimaradt a Pedro kocsmájában. Hát bassza meg, én nem hallottam azt még, mert bunkó vagyok.

Pedig azt mindenki ismeri...

Dobay: Na látod. Mi öregebbek vagyunk már.

A Pedro kocsmájában nagyon régi.

Muszty: Ez az érdeklődési körünkön kívül áll. A börtön ablakába dallal tíz év alatt barátkoztunk meg, addig nem voltunk hajlandók berakni sehova.

Mi bajtok vele?

Muszty: Nem szerettük, mert annyira primitív, hogy bántott.

Hol primitív?

Dobay: Hát úgy primitív, hogy azt mondja, ami van. Ez a börtöngiccs.

Muszty: Fölhívtam a szerzőt. Nagy nehezen kiderítettem, hogy ki írta a szöveget, azt mondja, muszáj odaírni a nevemet? Hát mondom, ha nem akarod, nem, de tőlünk követelik, hogy írjuk oda.

Nekem A börtön ablakába a szolidaritást jelenti, mert amikor lecsukták '84-ben a CPg-t, akkor minden valamire való punkzenekar játszotta ezt a számot, átírva a refrént: Csak a szívem szomorú, ha rád gondolok én, cépégé.

Dobay: A Csalamádéknak a fele olyan, hogy nem tetszik, nem szeretem. De még mindig jobb, ha a gyerekek gitároznak, mint hogy sodorják a mariskát vagy lövik magukat. Ha valamire büszkéek lehetünk, akkor arra igen, hogy visszahoztuk ezt a gitár-revált. Hogy elment jó százezer példányban a Gitáriskola.

Másból nem lehetett megtanulni a '80-as években...

Dobay: Akkor nem volt, de most már tele van a piac. És még mindig dupla annyi fogy a Gitáriskolából, mint a Csalamádéból. Hihetetlen, hogy milyen mennyiségben veszik.

De miért?

Dobay: Nem tudom, ennyi gitáros a Földön nincsen. Talán mert ebből meg lehet tanulni gitározni.

Én valahol elrontottam, nem tanultam meg gitározni belőle...

Dobay: Mert te még a rosszból kezdted. Ha látnád az új kiadásút, a feketét. Annak olyan a tematikája, hogy három akkordot megtanulsz, és egyből el tudsz játszani harminc nótát. Három akkord a boldogság. Olyan, mint a tömegsport, odamegy a gyerek a pályára, rugdossa a labdát, aztán vagy bemegy, vagy nem, mindegy. Ami a KISZ-klubok eltűnésével megszűnt ebben az országban, attól függetlenül, hogy azt hogy hívták, egy tragédia. Ami évtizedek alatt kialakult, hogy úristen, de jó, kicsit együtt vagyunk, eldumálgatunk, hiába próbálták a cserkészszövetségek visszahozni. Rettenetes, hogy ezek megszűntek és nincs helyettük semmi.

Muszty: Ma még csak hárman hívtak, az e-mailekről nem beszélek, hogy milyen gitárt vegyenek. Ha nincs időm, megmondom, hogy hívjon később, de mi ezt önként és dalolva vállaltuk, és ezt csináljuk. A hülyéket sajnos nem kerülheti ki az ember. De ötvenévesek is jönnek, hogy gitározni akarnak. Hogy nyugdíjba mentem, most végre gitározhatnak.

Ma olyan szoftverek vannak a neten, amire ha az ember rákötí a gitárját és beállítja, hogy mittudomén, Jimi Hendrix-hangzás legyen, aztán megpendít egy akkordot, úgy szól, mint a Hendrixé.

Dobay: Úgy szól, csak amit játszik rajta, az nem az. De ebben igazad van, hogy hihetetlen számokat lehet csinálni. A gyerekek meg nyomják. És megint van hosszú haj.

És a torzító gitár?

Dobay: A torzító egy csoda.

Muszty: Mi a stúdióban ezt úgy csináltuk, hogy bevittük a kis keverőpultunkat, és azzal torzítottuk a gitárt.

Dobay: Összekötöttem két csatornát a pultban, és abban már hangszínt is tudtam keverni. Tehát az gyakorlatilag nem torzító volt. De nagyon finom a torzító gitár, szeretem.

A torzító gitár a legjobb.

Dobay: És ha valaki tud wah-ozni hozzá, attól én elájulok. Ha jókor nyomja.

Maradt még a Gitáriskola első kiadásából? Kettő kellene. Egy nekem és egy a Gitár Jánosnak,

aki most találta ki, hogy megtanul gitározni. Megvette élete első gitárját.

Dobay: De ebből nem tud megtanulni. Ez antikváriumi darab.

Azt mondta, hogy vásároljam meg neki, én meg megvásárolom.

Dobay: Akkor, légy szíves, csörögj rá, mert ez egy múzeumi darab.

Fölhívom, és átadom neked.

(telefonálás)

Dobay: Na helló. Figyelj már, ez itten el akarja vinni az 52 forintos komcsi kiadványt. Abból nem tudsz megtanulni gitározni. Itt van a rendes. A rendes kell. A régit nézegesse ő, vén fasz már, hogy milyen fiatal volt... Így van, de te meg gityóznis akarsz. Elektromos? Hát pedig akusztikusan kell tanulni. Hendrix is úgy tanult, nem is lett belőle senki. Szerezz egyet! Tíz rongyért most már kapsz, de nagyon jól. Ha írsz egy e-mailt, megírom, mik vannak. Attól függ, mennyi pénzed van. Ha mentek bulizni, belehányjátok a konyakot. Egy villanyosba nem fér bele semmi. Abba nem fér bele semmi... Na helló.

Dobay: Na, közölte, hogy hülye vagy. Neki az új kell.

És a negyedik Csalamádében benne van az összes többi? Az utolsó az első három bővített kiadása?

Muszty: Nem. Mindegyikben van 170-180 önálló nótá. Nincs köztük átfedés.

Én az ötödikbe majd a Pedro kocsmájábant szeretném kérni.

Dobay: Anyád. Én azt a kurva Pedrót berakom a javított kiadásba